

 <p>FAKULTA FILOZOFICKÁ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI</p> <p>Katedra filozofie</p>	<p>PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE</p>
--	--

Práce (co se nehodí, škrtněte): diplomová

Posudek (co se nehodí, škrtněte): vedoucího

Práci hodnotil: Kryštof Boháček, Ph.D.

Práci předložil: Miroslav Procházka

Název práce: Platónské aspekty křesťanské gnoze Klementa Alexandrijského a Valentina

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Diplomantovým záměrem bylo sledování před-křesťanských či mimo-křesťanských kořenů, stop a vlivů v křesťanské gnózi Klémenta z Alexandrie a Valentina. Výsledným cílem tohoto zkoumání pak měly být dva paralelní obrazy gnostického myšlení, tedy autorovými slovy: *obraz gnoze Klementa Alexandrijského, která je ovlivněna platonismem, ale také obraz valentinské gnoze jako nauky ovlivněné taktéž platónskou filozofií, ale také působením původem nekřesťanského, tzv. gnostického mýtu, který má své kořeny v orientální kultické mytologii* (s. 6). Rozumí se jaksí samo sebou, že součástí takového představení dvou svébytných variant gnosticizmu je rovněž jistá snaha o jejich srovnání a zaujetí nějakého autorského stanoviska k jejich významu, originalitě i vzájemnému působení.

V tomto nejobecnějším a základním smyslu se cíle práce nepochybně podařilo dosáhnout.

Otázkou, kterou si nicméně kritický čtenář musí klást, je, co vše musí zahrnovat uspokojivý obraz nějaké komplexní náboženské či filosofické nauky, jak má být podrobný a zejména disciplinárně i metodologicky cizelovaný. V tomto směru je již uspokojení čtenářovo o poznání slabší. Jde zejména o to, že autor předesílá, že se chce zabývat zejména filosofickými či religiózními aspekty celé problematiky včetně zhodnocení hlubokého významu gnostického mýtu i jeho prastarých vzorů. Z hlediska poměrně značného rozsahu práce (76 stran) je ovšem věnována zpracování tohoto specifického tématu ani ne polovina – a to ještě bráno čistě formálně, tedy podle autora členění do kapitol. Sledujeme-li pak dále vlastní text těchto kapitol, zjišťujeme, že procento vlastního zkoumání filosofické, religionistické či mytologické problematiky je i zde snižováno zevšeobecňujícími

referencemi k nejrůznějším jiným aspektům, jistě významným a mnohdy kontextuálně produktivním, nicméně v daném místě a pro daný záměr spíše irelevantním či argumentačně odstředivým a rozmělnujícím. V tomto smyslu vážného vyrovnání se s danou problematikou se cíle jeví jako podstatně vzdálenější.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Pokud by práce byla pojata se vši vážností, jednalo by se o mimořádně obtížný úkol. Především je třeba zdůraznit, že v případě gnóse se jedná o fenomén spojující prastaré perské a další východní mytologie s židovskou tradicí jak v jeho podobě rabínskému judaismu, tak mysticismu; dále pak je třeba se bezpečně orientovat v kompletně celém rozměru hellénské kultury od Homéra po alexandrijskou éru, samozřejmě s hlavním a naprosto detailním důrazem na řeckou filosofii, zejména platonismus. V neposlední řadě je naprosto nezbytné se výborně vyznat v raném křesťanství, jak po teologické, tak i filosofické a i širěji literární stránce. Zdůrazňuji, že to zahrnuje nutnost alespoň základní orientace v pramenech psaných hebrejsky, aramejsky, starořecky a latinsky... když bychom nebrali v úvahu staroperské, egyptské a další orientální východiska.

Ničím z toho ovšem autor nedisponuje, tzn. nemá k danému úkolu dostatečnou metodologickou erudici. Proto vůbec nepracuje s originály, ale spoléhá se pouze na překlady, či někdy spíše parafráze pramenných textů (Kratochvíl). Pisatel se tak spíše uchyluje k různému propojování referencí o autorech a jejich myšlenkách, historickém, sociálním a kulturním pozadí, než aby důsledně prováděl vlastní analýzu jednotlivých textů. V tomto smyslu tedy jeho přístup za příliš tvůrčí označit nelze.

Vzhledem k této metodologické slabíně bychom tedy mohli očekávat snahu o kompenzaci v podobě rozsáhlé práce se sekundární literaturou či alespoň s variantními překlady v moderních jazycích. Nic takového se ovšem neděje, autor pracuje pouze s šesti překladovými tituly v sekci zdrojů a v položkách sekundární literatury pak odkazuje k pouhým sedmnácti textům: bibliografie k téměř osmdesátistránkové diplomové práci zaujímá všehovšudy dvě normostrany poměrně řídkého textu...

Přes toto vše je zjevné, že se diplomant o problematiku zajímá, na ne příliš hluboké, avšak rozhodně ne běžné či obecně rozšířené úrovni povědomí, se v problematice vyzná – a to nejen v gnosticismu, ale má určité porozumění pro myšlení vůbec celého rozostřeného přechodu mezi antikou a vlastním doktrínálně ustaveným křesťanstvím. Zejména v momentech práce s gnostickým mýtem je jeho práce ne-li originální, pak přinejmenším vlastní a tvůrčí.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Formální stránka je bohužel nejslabším momentem celé práce: prakticky na každé straně se setkáváme s vyšnutím z vazeb, se zjevně nedotaženými revizemi a úpravami textu; text zkrátka vůbec neprošel žádnou závěrečnou redakcí ve smyslu solidního akademického textového řemesla, které by si každý student měl osvojit již na bakalářském stupni. Práce proto oplývá doslova stovkami chyb, mnohdy hrubými porušeními pravidel. Proto se též v celkovém hodnocení kloním ke známce *dobře*, byť jinak by se pohybovala na rozhraní ke dvojce.

Co se citací týče, v zásadě odpovídají běžným zvyklostem; v případě odkazů na prameny ovšem autor nepřihlíží k nějaké mezinárodně standardizované verzi (vázané pak samozřejmě na řecký originál), ale cituje v zásadě stejně jako současný text publikovaný českým autorem v domácím prostředí.

Struktura práce je vcelku transparentní, členění smysluplné, byť rozsah jednotlivých položek ne vždy odpovídá celkovému záměru.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Spolupráce s autorem byla velmi problematická: zpočátku jsme sice byli v kontaktu dle proposit v zadání práce, později však autor přestal úplně komunikovat a těsně před termínem odevzdání mi předložil text vlastně v podobě, jak jej hodlá obhajovat, Cítím se tak spíše v roli oponenta, tedy nezávislého posuzovatele, než vedoucího práce:

měl jsem minimální možnost do textu zasahovat, což se projevilo zejména po metodologické stránce, z hlediska tematické i argumentační sevřenosti, a zejména v míře koncentrace na ústřední texty a jejich výklad.

Přes autorovy deklarované cíle je tak práce ve svém celku spíše pokusem komplexně uchopit problematiku gnóse, včetně jistého přehledu historie bádání v tomto oboru; autor tento fenomén vymezuje z nejrůznějších úhlů a oborů, nicméně nejde nikdy příliš do hloubky – v žádném z jednotlivých oborů se totiž ve vlastním smyslu dostatečně nevyzná. Zřejmě u vědomí této rozbředlosti a oborové nevyzpytatelnosti se metodologické pasáže z první kapitoly rozlézají do kapitoly druhé a neúměrně protahují očekávaný začátek samotného zkoumání předmětu práce, tj. klémentovské a valentinské gnóse.

Na druhou stranu na těch vzácných místech, kde pisatel skutečně přikročí k filosofické či religionistické či mytologické interpretaci konkrétních pasáží či konceptů, je práce poměrně přesvědčivá.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Celkem na pěti místech v práci se odvoláváte na *doketismus* (s. 40, s. 48, s. 57, s. 60, s. 61), resp. v této souvislosti též na *akosmismus*, aniž byste jakkoli vysvětlil, oč se jedná. Na jiných místech přitom vysvětlujete mnohdy všeobecně známé skutečnosti či koncepce.

Můžete **za první** zdůvodnit toto chybějící vysvětlení a **za druhé** tedy alespoň ústně a před komisí demonstrovat, že víte, oč se jedná a že to umíte nějak formulovat?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově): **DOBŘE**

Datum:

18. V. 2017

Podpis: Kryštof Boháček, Ph.d.